

Mūzeja gariņš stāsta

19. Latviešu strēlnieku durkļi vecajā Mūzeja ēkā

Man visu laiku rūp, kas notiks ar gariem, gariņiem, spokiem un rēģiem vecajā Mūzeja ēkā, kad tā pārtaps Nākotnes Namā. Ne jau ar visiem viegli sadzīvot, un ceru, ka daži no tiem pratīsies aizvākties, bet ir arī daži, no kuņiem negribas šķirties. Man liekas, ka latviešu strēlnieku gariem ir vieta arī Nākotnes Namā. Ceru, ka viņu pēdas saglabāsies un atgādinās ne tikai par strēlniekiem pašiem, bet arī par viņu lomu un likteni Latvijas vēsturē.

Nu jā, Gunārs Birkerts jau pats gādāja, ka ēkas fasādē paliks daļa vecā vaņa seguma, kas reiz bija sarkans, tagad kļuvis melns, bet nu jau ar nelielu cerīgu zaļu patinas piedevu. Laukumā paliks arī pieminēklis Latviešu strēlniekiem 1915-1920. Un Mūzeja ļaudis sola vestibilā iekārtot nelielu izstādi par ēkas vēsturi. Bet vai saglabāsies dažas manas mīļlietas?

Pirms pāris nedēļām Mūzeja vadība oficiāli atvadījās no vecās ēkas apsaimniekošanas un nodeva to Valsts akciju sabiedrībai "Valsts nekustamie īpašumi," lai varētu sākties celtniecība. Un tur palika gan smagās ieejas durvis, gan arī sākotnēji sarkanās vaņa plāksnes. Ceru, ka celtnieki tās vienkārši neizmetīs lūžņos. Sola, ka ne.

Par durvīm. Nezinu, vai visi apmeklētāji ievēroja, ka durvis bija tik smagas, jo tajās bija iestrādāti metallā atlieti strēlnieku durkļi kā draudīgi ieejas sargi. Jā, toreiz, Pirmajā pasaules karā uz šautenēm varēja piestiprināt durkļus, kas lieti noderēja tuvciņās. Latviešu strēlnieki ar tiem mācēja apieties, un dažam labam vācu kaņavīram tie atņēma dzīvību. Strēlnieku durkļi atgādina gan par Nāves salu, gan Ziemassvētku kaujām Tīrelpurvā, gan arī strēlnieku kaujām vēlāk Krievijas plašumos, ticot Ļeņina solījumiem par tautu brīvību. Bet man liekas, tie atgādina arī par īsto Latvijas neatkarības karu, par Cēsu kaujām, par uzvaru pār Bermonta armiju, par Latgales atbrīvošanu, par Latvijas armiju, kas izkaroja Latvijas suverenitāti, bet kam nebija lemts to aizsargāt pret Staļina un Hitlera sazvērestību. Gribētos arī, lai durvis ar durkļiem atgādina par latviešu kaņavīriem, kuņi Otrajā pasaules karā atkal bija spiesti kaņot svešās uniformās, bet sirdīs ar domu par Latvijas brīvību. Un par tiem, kuņi mežos, atstāti vieni, vēl ilgi nepakļāvās padomju varai, ticot Rietumiem ...

Bet par tiem pirmajiem, kuņi noticeja Ļeņinam, liecina arī vēl sarkanās vaņa plāksnes, kas tikai viegli apsūbējušās. Tās dažs labs atcerēsies, kāpjot pa kāpnēm uz Mūzeja zāli. Kāds gids, atceros, bija ieradis augstajiem Mūzeja viesiem skaidrot, klauvējot pie plāksnēm, ka tās, lūk, esot tādas, kā iesākumā, kad ēku atklāja, Ļeņina simt gadu jubileju svinot. To taču droši visi zinot -- kad, viņš viltīgi piemiedza aci. Pauze. Klusums. Nu, protams -- 1970. gada 22. aprīlī. Tad te atklāts muzejs Ļeņina uzticamajai, bet lētticīgajai latviešu strēlnieku gvardei, uz kuņas durkļiem paļāvās Ļeņins. Tai pašā laikā – bez sarkanā apvērsuma nezin' vai būtu tapusi neatkarīgā Latvija. Bet par savu lētticību beigās paši ticīgākie kļuva par Staļina lielā terora upuriem 1937. gadā. Ceru, ka plāksnes paliks, ka vecais gids Nākotnes Namā atkal varēs piekļaut pie sarkanās plāksnes un šķetināt Latvijas zemes, tautas un valsts likteņstāstu, bet es turpināt sarunas ar latviešu strēlnieku gariem.

Maija beigās parakstīs līgumu par Nākotnes Nama celtniecību. Būvdarbi sāksies jau šovasar. Lai iekārtotu Mūzeju jaunajās telpās vēl varat pievienoties ziedotāju pulkam: <http://okupacijasmuzejs.lv/lv/ziedot/nakotnes-nama-ziedotaji/> .

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilze Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Kanāda. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas mūsejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Australija. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

Lielbritānija. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts

Par Latvijas Okupācijas mūzeja darba laikiem var uzzināt Mūzeja mājas lapā:
<http://okupacijasmuzejs.lv/lv/>. Turpat var arī uzzināt par Mūzeja ekspozīciju Čekas galvenajā mītnē “Stūra mājā” un iespēju gida pavadībā apmeklēt cietumu, ko tur Čeka iekārtoja 1940. gadā. Gan pagaidu ekspozīcija Raiņa bulvārī 7, gan “Stūra mājas” ekspozīcija un cietums Brīvības ielas 61 atvērti 7 dienas nedēļā.

Latvijas Okupācijas mūzeja 25 gadu svinības notiks 27. jūnijā.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts